

**Шеренгова Д. В.,**  
здобувач освітнього ступеня «бакалавр»,  
Університет державної фіскальної служби України,  
м. Ірпінь

Науковий керівник:  
**Амеліна А. С.,**  
професор кафедри фінансових розслідувань,  
кандидат юридичних наук, доцент,  
Університет державної фіскальної служби України,  
м. Ірпінь

### **ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ**

Домашнє насильство вже давно є серйозною проблемою в Україні. На жаль, об'єктивних і достовірних даних про масштаби цього соціального явища немає, як у більшості випадків воно залишається латентним. Офіційна статистика не відображає справжньої природи домашнього насильства, оскільки багато постраждалих не зверталися за допомогою до Національної поліції України. Новим вектором реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашнього насильства, стало прийняття 7 грудня 2017 року Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [2].

Основними ознаками домашнього насильства є:

- насильство здійснюється завжди з попереднім умислом, тобто навмисно. Це означає, що винний усвідомлював або повинен був усвідомлювати характер своїх дій чи бездіяльності, передбачав або міг передбачити (виходячи з його фізичного та психічного стану) можливість негативних наслідків, таких як моральна, фізична або психічна шкода, заподіяна здоров'ю іншого члена сім'ї.

Слід зазначити, що насильство у стані алкогольного сп'яніння не виключає можливості знати та передбачати шкідливі наслідки. Відповідно до КК України особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, несе кримінальну відповідальність;

- найчастіше люди, які вчинили насильство, мають певні переваги – це може бути вік, фізична сила, економічно вигідніше становище тощо;

- зловмисник завжди намагається контролювати свою жертву, обмежуючи тим самим її права та свободи;

- насильство завжди є наслідком – це можуть бути матеріальні втрати (викрадені гроші, виділена частина спільно нажитого майна), пошкодження (забиття, переломи) та погіршення емоційного стану (сором, страх, депресія).

Обов'язок не допустити цього негативного соціального явища покладено на державні та громадські установи, серед яких особливе місце займають уповноважені підрозділи Національної поліції України. Тому принципово важливо визначити повноваження органів Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

До боротьби зі злочинністю залучаються представницькі органи, органи виконавчої влади та судові органи; весь комплекс підприємств, установ та організацій, що діють у різних сферах суспільного життя; громадські об'єднання та окремі громадяни. Проте, переважна більшість таких органів діє у процесі вирішення інших завдань. Лише невелика частина цих суб'єктів, які реалізують спеціальні цілі й обов'язки із впливу на ті або інші криміногенні фактори, здійснюють відповідне інформаційне, методичне, ресурсне, кадрове забезпечення, а їхня діяльність є спеціально обумовленою. Не виключенням є і Національна поліція України, яка є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [3].

Діяльність уповноважених підрозділів Національної поліції відіграє ключову роль у боротьбі з домашнім насильством, оскільки цей орган безпосередньо відповідає за виконання комплексу профілактичних, попереджувальних і припинювальних заходів. Проте, у ст. 10 вище вказаного Закону окреслено загальне коло повноважень, але не конкретизовано, на які саме підрозділи органів Національної поліції України покладено повноваження щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

До основних повноважень поліції відповідно до ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено заходи щодо запобігання та протидії насильству в сім'ї або сексуальному насильству (п. 18).

Згідно покладених на неї завдань поліція здійснює:

- виявлення фактів домашнього насильства та своєчасне реагування на них, а саме вживає заходів для запобігання та протидії домашньому насильству або насильству за ознакою статі;

- вживає всі можливі заходи для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я [3].

За фактом вчинення домашнього насильства поліцейський уповноваженого підрозділу органу Національної поліції України здійснює оцінку ризиків, шляхом спілкування/бесіди з постраждалою від такого насильства особою або її представником, з'ясування обставин конфлікту та виявлення чинників і умов, які створюють або можуть створювати небезпеку для цієї особи [4, с. 5].

За результатами оцінки дій кривдника, які свідчать про ймовірність настання летальних наслідків та загальної оцінки ситуації з метою виявлення вірогідності продовження чи повторного/систематичного вчинення домашнього насильства, настання тяжких або особливо тяжких наслідків його вчинення, а також смерті такої особи [1].

На факт вчинення домашнього насильства реагує мобільна група з реагування на факти вчинення домашнього насильства. Такі мобільні групи створені у всіх обласних центрах та великих містах. Основним завданням цієї мобільної групи є своєчасне реагування на факт домашнього насильства та вжиття усіх необхідних заходів щодо припинення правопорушення, його документування та забезпечення безпеки потерпілої особи [4, с. 10].

На сьогоднішній день проблема домашнього насильства є широко розповсюдженою. Тисячі людей потерпають від цього виду насилля. Але більшість жертв чомусь замовчує про свою проблему та не звертається до правоохоронних органів за допомогою. В більшості випадків це насильство чоловіків щодо жінок. За статистикою лише 10 % жертв звертаються за допомогою до поліції. Діяльність уповноважених підрозділів Національної поліції відіграє ключову роль у боротьбі з домашнім насильством. За систематичні випадки насильства (три і більше разів) передбачена кримінальна відповідальність. Слід зазначити, що будь-яка особа, яка постраждала від домашнього насильства забезпечується безоплатною вторинною правовою допомогою з боку держави. Ставши жертвою домашнього насилля, не потрібно боятись звернутись за допомогою. Про це не потрібно мовчати!

### **Список використаних джерел**

1. Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства : наказ Міністерства соціальної політики та Міністерства Внутрішніх справ від 13.03.2019 № 369/180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19#Text>
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.01.2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 16.10.2020).
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 16.10.2020).
4. Костюк В. Л., Пашковська М. В., Федоровська Н. В. Запобігання та протидія домашньому насильству підрозділами національної поліції : метод. реком. Київ : НАВС, 2021. 42 с.